

## Promemoria om nya könstillhörighetslagen

(S2021/07285)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten har gått igenom promemorian och den sammanställning som gjorts av myndighetens tidigare yttranden, vilka fortsatt styrks. MUCF tillstyrker promemorians förslag som innebär att processen för att ändra det kön som framgår av folkbokföringen särskiljs från processen för kirurgiska ingrepp i könsorganen. Myndigheten anser, utifrån de mänskliga rättigheterna, att alla bör ha rätten till självbestämmande över den könsidentitet som speglas i officiella dokument.

Att särskilja de administrativa processerna för ändrandet av det kön som framgår i folkbokföringen från de medicinska förutsättningarna om vissa kirurgiska ingrepp kommer att förenkla processer för barn och unga personer med behov att ändra juridiskt kön. Att lagen om ändring av juridiskt kön separeras från lagen som handlar om ingrepp i könsorganen innebär att vissa icke-binära som vill ändra juridiskt kön ges denna möjlighet när det inte ställs krav på medicinsk utredning. Att bespara unga och barn lidande och öka möjligheterna att leva i enlighet med sin könsidentitet innebär att barn och ungas rättigheter stärks.

### **Förslag till lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen (2.2)**

MUCF tillstyrker förslaget att barn från 12 år med vårdnadshavarens medgivande ska kunna ändra sitt juridiska kön genom att ansöka hos Skatteverket utan att det sker någon prövning eller kontakt med vården eller annan instans för en prövning av sökandens könsidentitet.

Myndigheten vill dock påtala, utifrån barns rätt till självbestämmande, att det finns en risk med att lagstiftningen ger vissa barn rättigheter, medan andra stängs ute där det råder oenighet mellan vårdnadshavare och barn utifrån barnets vilja. Därför vill myndigheten särskilt uppmuntra regeringen att i ett nästa steg utreda detta vidare. Myndigheten tillstyrker förslaget att barnets eget skriftliga samtycke krävs i de fall en ansökan görs för ett barn mellan 12-18 år. Detta kommer att skydda intersexbarn över 12 år från upprepade ändringar av juridiskt kön utan barnets samtycke och främjar principen om självbestämmande.

Myndigheten ställer sig positiv till att barn under 12 år med medfödd avvikelse i könsutvecklingen kan få det kön som framgår av folkbokföringen ändrat utifrån barnets bästa. Dock hade myndigheten gärna sett att denna ändring också hade kunnat ske genom en förenklad process med ansökan till Skatteverket trots att barnet är under 12 år. Detta då det innebär en skillnad mellan barn med medfödd intersexvariation som har en annan könsidentitet än den som framgår av folkbokföringen och andra barn som har en annan könsidentitet än den som framgår av folkbokföringen. Dock anser myndigheten att lagförslaget som nu ligger är ett stort framsteg för barn från 12 år att få sin könsidentitet erkänd rent juridiskt genom en förenklad ansökan.

MUCF anser att alla borde ha rätt till självbestämmande och frihet över den könsidentitet som speglas i officiella dokument. Denna rättighet bör inte förverkas. Rättigheterna bör således kvarstå oavsett om en person bytt juridiskt kön tidigare eller inte. Därför ifrågasätter myndigheten att det krävs en medicinsk utredning för att få ändra juridiskt kön ytterligare tillfällen. Myndigheten ser dock positivt på att det i förslaget finns omnämnt att processen kring en ny prövning förenklas i och med att beslutsunderlaget för en ny prövning kan bestå av ett intyg där individen kan vända sig till en av de samtalskontakter inom vård eller skola som personen är trygg med och har förtroende för.

Myndigheten ifrågasätter fortsatt att riktlinjerna för en förnyad ändring ska gälla även för personer med medfödd avvikelse i könsutvecklingen då det i vissa fall blir svårare för intersexpersoner som är 12 år eller äldre att byta juridiskt kön i de fall då juridisk ändring gjorts tidigare i livet. Därför är myndighetens fortsatta omdöme att individer med intersexvariationer bör vara undantagna den föreslagna ordningen. För barn och ungdomar med medfödd intersexvariation kan det finnas anledning att ändra juridiskt kön vid flera tillfällen. Myndigheten ser det dock som positivt att ändring av juridiskt kön förenklas för de individer det görs gällande och där denna förenkling också innefattar individer med medfödd intersexvariation.

### **Förutsättningar för kirurgiskt ingrepp (7.3)**

MUCF tillstyrker förslaget om att prövning vad gäller vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen görs av vården utan något särskilt tillstånd från annan instans. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor tillstyrker förslaget om att det i lagen om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen anges att det "*måste antas*" att personen kommer att leva i denna könsidentitet även i framtiden. Myndigheten ställer sig också positiv till att det i lagen om ändring av det kön som framgår i folkbokföringen i stället anges att det "*kan antas*" att personen kommer att leva i denna könsidentitet även i framtiden. Vidare tillstyrker myndigheten förslaget om att utredningen inför underlivskirurgi görs i ett multidisciplinärt team och att det vidare är den läkare som är ansvarig för denna utredning som avgör när underlivskirurgin kan och ska göras, i enlighet med de vårdetiska principerna.

### Övriga synpunkter

MUCF vill uppmuntra regeringen att tillsätta en utredning om att införa ett tredje juridiskt kön för att säkerställa statligt, administrativt och juridiskt erkännande av individers identitet. Myndigheten instämmer i promemorians bedömning om att förslaget om en ny lag inte kommer att innebära konsekvenser för jämställdheten mellan män och kvinnor utan istället kan medföra en mer korrekt jämställdhetsstatistik än den vi har idag, då processen för det juridiska könsbytet förenklas och möjliggör för fler transpersoner att få rätt juridiskt kön.

En god konsekvens av att införa ett tredje juridiskt kön är att det kan främja ett transinkluderande jämställdhetsarbete och för ännu bättre underlag i de konsekvensanalyser som görs inom ramen för jämställdhetsarbetet. Alla individer ryms inte inom uppdelningen av två binära kön och det finns en risk att jämställdhetsarbete inte tar hänsyn till transpersoners förutsättningar. Detta i sig kan leda till marginalisering och diskriminering av transpersoner vars livsvillkor redan är sämre utifrån att bryta mot tvåkönsnormen. Utgångspunkten bör vara att transinkludering inte kommer att ske på bekostnad av jämställdhetsarbetet utan att ett sådant arbete kan stärka och fördjupa arbetet för ett samhälle där alla individer har samma rättigheter, möjligheter och livsvillkor oavsett kön. Juridiskt kön gör det lätt att kvantifiera kön vilket är värdefullt för att synliggöra ojämlikhet genom statistik. Samtidigt, så som det är idag, osynliggör det trans- och icke binära personers erfarenheter. Ett transinkluderande jämställdhetsarbete och ett möjliggörande av ett tredje juridiskt kön kan vara ett steg i en riktning för att inte reproducera normer som inskränker rättigheter och en frihetsbegränsning för transpersoner och transbarn som behöver hantera att ens juridiska kön inte stämmer överens med den egna könsidentiteten. Även icke-binära personer drabbas då de inte erkänns i det binära könssystemet.

I övrigt har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor inga synpunkter.

I detta ärende har generaldirektör Lena Nyberg beslutat. Verksamhetsstrateg Marianne Östlihn har varit föredragande. Senioranalytiker Tiina Ekman har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Lena Nyberg  
generaldirektör

Marianne Östlihn  
verksamhetsstrateg